Ч. 198. Львів, Пятниця дня 3 (15) вересня 1899. Річник III.

Передплата
на »РУСЛАНА« виносить:
в Австриї:
на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . 3 р. ав.
на місяць . . . . 1 р. ав.
За границею:
на цілий рік . . 20 рублів або 40 франків
на пів року . . 10 рублів або 20 франків
Поодиноке число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

»Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.« — З Русланових псальмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских сьвят о год. 6-ій пополудни.
Редакция, адміністрация і експедиция »Руслана« під ч. 5 **ул. Ліндого.** — Експедиция місцева в Аґенциї Соколовского в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациї неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в »Надісланім« 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Акция д-ра Фукса.

Вчера подали ми вість, що президент польскої палати, др. Фукс, запросив представителів всїх парляментарних клюбів на велику раду в справі синациї парляменту. Дехто хоче знати, що цїсар сам, по авдиєнциї д-ра Катрайна, мав згодити ся на таку акцию. Парляментарні клюби мали би зійти ся на неутральнім ґрунтї в президиї посольскої палати, щоби парлямент зробити активним! Намір добрий. Лївиця мала би майже по трех лїтах зійти ся з правицею і — помирити ся? Нї! — не помиритись, бо огонь з водою не помирять ся, а лише придумати способи, щоби — скажім виразно — на тепер вибрати спільні делеґациї, а побіч сего попробовати, чи проґрама лївиці і проґрама правиці не були би відповідним субстратом до компромісу.

Др. Фукс зазначує в своїх запросинах ті два моменти: активність парляменту і компроміс в справі язиковій. Др. Фукс каже з гори, що сходини не будуть нікого обовязувати, що жадна сторона не буде потребувати чим-небудь вязатись і від своїх засад відступати, а хоче, щоби лївиця глянула лише в очи правиці і розібрала питанє: чи не пора зійти з дороги простої неґациї і чи не час, навязати які-небудь хоч би лише конвенціональні зносини, з котрих з часом могли би витворитись — розумні і нікого не оскорбляючі переговори?

Акцию президента палати приймаємо до відомости і желаємо їй успіху. Она поплила з єго щирої і безоблудної душі. Она і видає ся нам послїдним memento — скажім — для обох великих сторонництв і послїдною пробою уздоровленя парляменту. Не удасть ся ся акция, то мабуть державна конечність стане висше понад проґрами лївиці і правиці і може принести нам дуже немилі несподїванки. Неуздоровлений, мертвий парлямент представляв би вже тодї лише запору для дальшого веденя державних справ і яко неужиток міг би пійти на склад в комору. Die Todten reiten schnell. Тодї мусїла би корона рішити цїле австрийске питанє своїм словом, а непевно ще, в чию користь?

Що правиця не відкинула би здорового і справедливого компромісу, — о тім не сумнїваємо ся. Правиця бажає найти вихід з прикрої ситуациї. Тількож правиця не скапітулює. Она не могла би згодитись нї на розбитє себе, нї на безуслівне знесенє язикових розпоряджень. Правиця мусить істнувати в цїлости, щоби довершити угоду з Угорщиною і не може допустити до знесень язикових розпоряджень, не поставивши натомість других хочби компромісових постанов. По безуслівнім знесеню розпоряджень мали би ми в Чехії і на Мораві vacuum, що рівналось би простій анархії на язиковім поли. А на се не згодилось би [illegible] правительство. [illegible] простій ілюзиї, думаючи, що або Поляки, або католицкі людовцї відскочать від правиці, як не меньше дурить себе лївиця, що на язиковім поли міг би заволодїти хаос.

Правиця не жадає також, щоби лївиця перед нею капітульовала. І се виключене. Правиця заявила вже позитивно, а навіть в порозуміню з правительством, що она проґраму лївиці радо прийме за субстрат до переговорів. Она подасть руку до компромісу, але не до капітуляциї.

Чи буде мати акция д-ра Фукса успіх? — не хочемо пересуджувати. Може бути, що представителї клюбів лївиці являть ся 24-го вересня в бюрі президиї, хоч, судячи, по голосах опозицийної праси, великик надій на те покладати годї. Екзекутивний комітет лївиці збирає ся у Відни 22-го вересня на нараду, щоби порішити питанє явленя ся або дальшої абстиненциї від всяких перегоровів, доки істнують кабінет ґр. Туна і язикові розпорядженя. Доси опозицийна праса заняла до запросин д-ра Фукса неґативне становище.

Общество Качковского і змаганя москвофілів.

З нагоди ювілею Общества Качковского натякнули ми були про почини москвофільства в Галичинї і про т. зв. Поґодиньску кольонїю. У нас вже писано давнїйше ширші про се розвідки, однак такі розвідки пропадають в часописній лїтературі і перегодом забувають про них, Тимто не зашкодить тут нагадати одну з давнїйших таких розвідок, котру тут подаємо.

„Поґодинская колонія Галичско-русская“ без маски.

Ледво почало на сьвіт благословитись на нашій національній і словесній ниві, ледво проявили ся перші первісночки національної і словесної роботи, а вже непрошені сїячі засьвали кукіль, що занечищував руску народну ниву, заглушував сї первісночки рускої мисли, рускої мови. Вже в трийцятих роках московский професор Поґодин і иньші тамошні аґенти панславізму а радше панрусизму навязали зносини з виднїйшими тодї Галичанами (як Денис Зубрицкий і єго многонадїйний ученик Антін Петрушевич, Яків Головацкий, Ів. Гагилевич і ин.), щоб спинити розвиток окремої словесности від московскої, самостійної лїтератури українсько-рускої, і тим способом повстала аґенция обрусенїя, котру Зубрицкий звеличав »Поґодинскою колонїєю Галичско-русскою«. Задля системи »обрусенія« не вистарчало ще, щоб українських Русинів з'асімілювати, з'амальґамувати і перетворити їх в »настоящихъ русскихъ«; тенденция »обрусенія« була-б на їх думку недовершена, коли-б в австрийскій державі Русини розви-

---

1

ҐЕРГАРТ ГАУПТМАН.

„ГАНУСЯ“.

Моїй жінцї Марії з Тінеманів.

Дїти зриваюють червону конюшину, обскубують обережно листочки корони та висисають бесїдий нїжний гін. Дещо троха солодощів капне їм на язик. Коли моя поема принесе тобі хоч стілько солодощі, то я не постидаю ся свойого дару. **Ґергат.**

ОСОБИ:

Ганусї.
Ґотвальд, учитель.
Сестра Марта, дияконниця.
Тульпе, *Гедвіґ*, *Плєшке* — мешканцї дому убогих.
Ганке.
Зайдель, рубач.
Берґер, війт.
Шмід, слуга.
Др. Вахлєр.

Ганусї являють ся в хоробливяному снї: муляр Маттерн, єї батько; жіноча постать, її померша мати; великий чорний ангел; три ясні ангели; дияконниця; Ґотвальд зі своїми шкільними дїтьми; мешканцї дому убогих Плєшке, Ганке та иньші; Зейдель; чотири молодцї в білій одежі; чужинець; богато малих та великих ясних ангелів; похоронна дружина, жінки і и.

ПЕРША ЧАСТИНА.

(Кімната в домі убогих у гірському селї: голі стїни, у серединї двері, на лїво мале вікно з дрібними шклами. Перед вікном невеличкий стіл та при ньому лавка. На право тапчан зі сїником. В заднїй стїнї піч із лавкою та другий тапчан теж зі сїником та ламітяк. Грудиска ніч. На дворі заметїльниць. При столї при сьвітлї лоєвої сьвічки сидить Тульпе та сьпіває зі сьпіваника: є сесе стара обідрана жебрачка).

ТУЛЬПЕ (сьпіває).

Своєю ласкою нас
Ісусе ти Христе спаси
Щоб нас і відсїль...

(Входить Гедвіґ, яку кличуть Гете, погана дївка коло трицять лїт, із гривкою. На голові має грубу густину та клуночок під рамям; зрештою приодїта легко та убого).

ГЕТЕ.

(Хухає в руку та не пускає із під рамени клуночка).

Ай Ісусе, Ісусе! Тож се раз смага! (кладе на стіл клуночок, дує безвпинно у пусті руки та настовчує напереміну один одинен свої подерті черевики). Такої люті не мали ми вже богато років.

ТУЛЬПЕ.

Що-ж се ти принесла мінї?

ГЕТЕ

(Сичить крізь зуби з болю, сїдає на лавцї при печі та заходить ся здоймити черевики).

О біда — біда — мої пальцї! — Таж вони горять, як вогонь.

ТУЛЬПЕ.

(Розвязяла клуночок. З його визирає хлїб пачка цикориї, дрібка кави, пара панчох та т. п.). Та воно може і мінї капне також де-що зі сього.

ГЕТЕ.

(Що занята розвязуванєм черевиків не звертала уваги на Тульпе, кидає ся як яструб на сї річи, та згортає їх до купи). Тульпе! (З одною босою ногою, другою в черевицї біжить вона зі сими річами до ліжка в заднїй стїнї). Я бити му милю дороги ногами, що? Старі кости перестуджувати му собі, аби ви могли напакувати ся, що?

нули свою самостійну літературу, котра була-б доказом національної окремішности українсько-руского народу. Треба було отже і в австрийскій державі в самім зароді приголомшити самостійний рух національний між Русинами і спровадити єго на так звані »историческіи начала«, треба було звести літературні змаганя руских письменників на »обєдинительное« поле або так звану »историческую почву« і тим способом положити підвалини до »обрусєнія« руского народу в Австрії.

Перші заходи московских »обрусителїв« після розбудження літературного руху на народно-рускій ниві Маркіяном Шашкевичем і товаришами стрітили грімкий протест в 1848 р. Заснованє політичного товариства »Головна Рада руска у Львові« і з'їзд »руских учених« були головними і виразними маніфестациями національної сьвідомости галицких Русинів, а ухвалена тоді народна проґрама, в котрій дуже ясно і виразно зазначена національна окремішність і самостійність руского народу (від московского і польского) остала і по нинїшнїй день несхитною підвалиною в політичнім житю Русинів. На з'їздї »руских учених« виправили »обрусительні« аґенти котячу музику під дверми Мик. Устияновича, Головацкого і Михайла Глиньского (див. »Правда« 1888, I. 48) за те, що вони заявили ся прихильниками народної мови і фонетичної правописи в літературі. Одначе щиро-народний напрям переміг »обрусителїв« і з'їзд учених поклав основи до дальшого самостійного розвитку руской літератури в Галичинї, засновуючи »Галицко-руску Матицю«. Коли-ж опісля повелось обрусительним аґентам приєднати собі проводира літературного руху проф. Якова Головацкого і кермача політики тодїшньої, редактора »Слова« Богдана Дїдицкого, прибирають обрусительні заходи конкретнїйші форми, і тоді починаєть ся так званий »роздоръ«, зарисовуєть ся поділ Русинів на партиї »старих« »Словістів« і »молодих« українофілів-народовців-»Вечерничників«. Починаєть ся завзята боротьба і в журналїстицї і в житю прилюднім і приватнім між партиєю »старою« і »українофільскою«. Тенденрах »Гал. рус. Матицї« в 1864 р., котру обрусительна партия захопила в свої руки і в виданю Матичнім »Науковый Сборникъ« завела «общерусскій языкъ«. Щоб Русини могли засвоїти сей язик, пускає Богдан Дїдицкий в сьвіт брошуру »Въ одинъ часъ научиться Малоруссу по великорусски«. А все-ж таки так звана партия »староруска«, а в дійсности »Погодинская колонія« маскувала свої заходи, закриваючи себе тим, нїби то їм не мила тілько »кулїшівка« (фонетична правопись), українщина і т. и., позаяк вони не хотять покидати »тисячелїтної лїтератури«, »історичної правописи« і т. д. Всї ті викрути обрусителїв мали тілько замаскувати їх змаганя і перед правительством і перед рускою суспільностю і перед церковними властями. Наспіла однак хвиля страшного нещастя для австрийскої держави. Битва під Королївским Градцом (Садовою) в 1866 р., здавалось, посунула нашу державу над саму пропасть. Сю хвилю найгрізнїйшого нещастя використали наші обрусителї і в перший раз відкрили маску. Відомий манїфест, оповіщений в »Словѣ«, орґанї обрусителїв, 8. н. ст. серпня 1866 р., проголосив явно перед цїлим сьвітом національну єдність Галицких Русинів з Москалями. Тепер стало кождому тямущому чоловікови зовсїм ясно, задля чого боять ся наші обрусителї фонетичної правописи, закриваючись нїби то »историческою правописію«, задля чого вони цурають ся рідної мови свого народу, називаючи єї хлопскою мовою або українщиною і бажають »образованного языка«. Тут вилїзло шило з мішка і тогочасні лицеміри відхилили маску, зза котрої виглянув »одінъ русскій народъ отъ Карпатъ по Камчатку«; тепер кождому стала зрозумілою убрана в мрачну фразу »историческая почва« і »завѣщаннѣи исторіею указанія«! Ті самі погляди голосив Наумович в соймі і радї державній, величав в розкидуваній поміж нарід »Науцї« Росию яко ельдорадо, общество Качковского кормило нарід руский картинами московского геройства і доброти і обдарувало наш нарід »Илюстрованою Историєю Руси« С. Дуды, розкидуваною за безцїн по селах обрусительними аґентами, а навіть деякими сьвящениками і деканами. »Гал. Рус. Матиця«, »Народный Домъ« і »Ставропигійскій Институтъ« стали твердинями, неприступними для щирих руских патріотів, а лише для таких, котрі могли виказатись патентами Наумовича, Площаньского, Добряньского і т. ин. Рускі народні товариства (Руска Бесїда, Народний театр) мусїли винести ся з Народного Дому, збудованого грошем руского народу, а там розжили ся огнища обрусительної пропаґанди. Бурси в Народнім Домі і в Ставропигійскім Інститутї мали підховувати москвофільский нарибок, »Академическій Кружокъ«, приміщений в Народнім Домі, і академічні товариства »Буковина« у Віднї і в Чернівцях приняли на себе задачу виплекати москвофільске молоде поколїнє. Виставляючи себе консервативною партиєю, звязаною з церквою, надїваючи в потребі маску до сервілїзму посуненої льояльности, уміли обрусителї засїсти всї впливові місця в консисториях, в управі духовних семінарий, численні катехитури і посади учительскі по школах середних і таким способом захопили в свої руки вплив на духовеньство і на молодїж. Ставропигійска друкарня, даючи великі кредити, котрих звичайно опісля не могла стягнути, допомогла розрости ся обрусительній журналїстицї, котра і під сїльску стріху несла славословія для Побідоносцевих, Аристових, Апухтинів і иньших обрусителїв.

(Конець буде).

З полїтичного поля.

Процесом в справі заговору на Міляна заняли ся і иньші держави. Так австро-угорский посол у Білгородї остеріг іменем своєї держави білгородский кабінет, аби не перебирав міри в переслїдованю сербских радикалів та аби правительство вплинуло на суд, що веде справу про замах на Міляна, аби він поводив ся умірковано, та аби не сипав вироками смерти. Остереженє се умотивовано тим, що дуже остре поводженє з радикалами могло би викликати заворушеня у Сербії.

Fremdenblatt обговорює білгородский процес та каже, що докази, якими старано ся поперти жалобу, були дуже слабі, або властиво цїлком не є доказами. Ненависть радикалів проти Мілянови є вже від давна знана треба однак доказати, що обжаловані хотїли справдї допустити ся насильства. В цїлій Европі викликалоби се страшний крик коли би у Білгородї допущено ся без переконуючих доказів факту який не дасть ся вже віддак змінити. Також на внутрішню ситуацию Сербії мусїв би сей факт вплинути некорисно. Засуд на смерть кількох проводирів радикального сторонництва не викорінить іще тенденциї радикальної партиї. Сербія не повинна нищити дїла полїтичної та економічної консолїдациї, яку розпочала у останнїх роках.

Новинки.

— **Про учительский семінар у Самборі** пишуть нам вілтам:

Вписи учеників до 4-клясової рускої школи вправ і ц. к. Семінариї учительскої в Самборі. I. кляса рускої школи вправ 10, II. кляса 22, III. кляса 40. IV. кляса 26, разом 108, крім сих 3 Русинів ходить до польскої школи вправ а на науку релїґії разом з учениками рускої школи. 1) Курс приготовавчий (від сего року один відділ) 31 Русинів, 29 Поляків, 3 Жидів, разом 63. I. Рік в двох рівнорядних відділах 37 Русинів, 41 Поляків, 3 Жидів, разом 81. II. Рік: 30 Русинів, 23 Поляків, 1 Жид, разом 54. III. Рік: 30 Русинів, 24 Поляків, разом 54. IV. Рік: 22 Русинів, 19

ТУЛЬПЕ.

О замкни свій ротик, старе стерво! Я не лакомлю ся на сесю дрібку лахмітя (встає, замикає книжку та обтирає її уважно у спідницю) яку ти вижебрала.

ГЕТЕ.

(Ховає річи під сїник). Хто-ж більше нажебрав ся в житю, я чи ви? Таж ви нїчого иньшого не робили від коли вже жиєте. Про се знає кождий.

ТУЛЬПЕ.

Але ти пускала ся і на иньші річи. Пан пастор сказав тобі тобі якось свою гадку. Як я була такою молодою дївчиною як ти, то я поводила ся рішучо інакше.

ГЕТЕ.

Ну, то ви сидїли як раз тому в домі поправи.

ТУЛЬПЕ.

І ти можеш дістати ся там, як лише хочеш. Коби я іно здибала коли жандарма. Вже єго всаджу йому сьвічку в руку. Мовчи ти лише, дївчино, я тобі кажу!

ГЕТЕ.

Та пришлїть зараз жандарма і до мене, я йому також де-що розкажу.

ТУЛЬРЕ.

Розказуй, про мене, що хочеш.

ГЕТЕ.

Та хто се украв пальто? Ге? У хлопця шинкаря Ріхтера?

ТУЛЬПЕ.

(Заміряє ся плюнути на Гете).

ГЕТЕ.

Тульпе! Собача!... — Ну, щастє, чи нї.

ТУЛЬПЕ.

Про мене! Я не потребую нїякого твого дару...

ГЕТЕ.

Ба, бо я вам нїчого не дам.

(Входить Пляшке та Ганке, яких майже ркинула на обійстє буря, що зірвала ся зі скаженою силою над хатою. Пляшке горбатий, здитинїлий старик в лахмітю заходить ся від сього голосним реготом. Ганке молодий шубравець та нероба клене. Обох видно через відчинені двері — вони обтріпують на обійстю снїг зі своїх шапок та одїжий. Кождий з них має клуночок).

ПЛЯШКЕ.

Господи Боже! — таж там сипле, як чорти — стара буда сей дім убогих, іще колись добре при нагоді, ба.. при нагоді розсиплеть ся.

ГЕТЕ.

(Дивить ся на обох та надумуєть ся хвилину, відтак витягає свої річи знова із під сїника, біжить попри обох мущин та вилїтає горі на сходи).

ПЛЄШКЕ.

(Говорить в слїд за Гете).

Чого тїкаєш... тїкаєш-геть? — Ми не заподіємо тобі нїчого... не заподіємо тобі нїчого. — Правда, Ганке? Правда?

ТУЛЬПЕ.

(Занята при печі горням з бульбою).

Се дївчинище немає розуму в голові. Думає, що їй хтось забере лахмітя!

ПЛЄШКЕ (входить).

О Йсусе, Йсусе! Люди добрі! Ну, чи, чи.. воно не перестане. — Добрий вечір... добрий вечір вам. — До сто чортів, чортів! — Така погань на дворі, така погань! Як довгий, ба... як довгий — перемок я — геть як довгий.

(Підходить на своїх крутих ногах аж до стола. Тут кладе на бік свій клунок та звертає дрожачу свою голову зі свим волосєм та каправими вочами до Тульпе. При сїм ловить все іще з напруженєм повітрє, кашляє та робить такі рухи, аби огріти ся. Поки-що вийшов також і Ганке у кімнату. Коло дверий поставив свою жебрачу торбу та дрожачи зі зимна став він зараз метати в піч сухий хворост).

ТУЛЬПЕ.

Відки ти йдеш?

ПЛЄШКЕ.

Я? Я? Відки я йду? Дуже-дуже здалека. Я облетїв... облетїв цїлий Обердорф.

ТУЛЬПЕ.

Та приніс що ти зі собою?

ПЛЄШКЕ.

Ба, ба, гарні річи. Гарні річи — маю. Від дяка я дістав... дістав я пятака, ба — та горі у шинкаря... горі — у шинкаря — я дістав... я дістав повне горня юшки я дістав.

ТУЛЬПЕ.

Я зараз загрію... Дай-но його сюда.

(Виймає горня з кошика, кладе його на на стіл та нишпорить далї).

ПЛЄШКЕ.

Вкінцї... ковбаса, ба — вона є теж... теж там. Різник... Зайпельт різник — дав... дав мінї її.

ТУЛЬПЕ.

Кілько ти приніс зі собою гроший?

(Далї буде).

Поляків, разом 41. — Разом 150 Русинів, 136 Поляків, 7 Жидів, разом 293. — З огляду, що на курс приготовавчий і I рік можуть переходити ученики шкіл виділових, тож родичі, котрі бажали-б посилати діти свої до Семінариї учительскої, повинні їх по скінченю чотироклясової школи записувати до шкіл виділових, котрі знаходять ся по всїх повітових містах.

В Самборі містить ся Семінария учительска в поґімназияльнім будинку а колись єзуїцкій ґімназиї, днесь же власности громади Самбора. Школа вправ польска і руска поміщена в двох віддїльно положених камяницях. В сїм роцї коштом держави розпочалась будова великого двоповерхового будинку о двох крилах і фронтї при улицї »Новій« на просторій триморґовій площи, котрої часть відступило місто на поміщенє інтернату.

Будова Семінариї підтягнена вже під дах, виглядає величаво а надїяти ся треба, що ще гарнїйше виглядати буде по викінченю. На верху має бути поміщена напись (сподїємось що в двох краєвих язиках. Ред.) а понизше при входї в двох заглубленях мають бути поміщені дві статуї. В глуб за будинком сим є обширне місце на боїско, за ним просторий будинок на ґімнастику. В головнім будинку не стало місця на салю, тож по части саля ґімнастики заступить сей брак. За сими будинками містить ся поміщена пасїка, шкілка дерев, город яринний і поле з грядками на збіжа ріжного рода.

Дальшу часть сеї площи притикаючої з другої сторони до улицї Бисковецкої крім масьонкого 20 метрового сикляву, яко власности приватної (Жида) відступило місто під будову інтернату і город для него. Сего року розпочав Комітет інтернату будову власного дому двоповерхового на поміщенє інтернату коштом фонду краєвого. Будинок сей витягнений вже під другий поверх а до зими під дах, взносить ся побіч будинку Семінариї учительскої і помістить до 200 учеників. Оба будинки мають бути віддані підчас вакаций 1900 року до ужитку а в посемінарияльнім будинку помістять ся школи народні, котрі крім школи дївочої доси не мають власного поміщеня, а є їх всїх чотири.

Декотрі дбалі люди з громадян Самбірских клопотатись хочуть о заснованє школи реальної в Самборі і сподїють ся, що місто радо відступило би сей будинок безплатно на якийсь час для сеї школи в разї єї заснованя.

— **В станїславівскій Семінариї учительскій** як пишуть нам є Русинів: а) на курсах: кляса приготов. 17, I. рік: 20, II. рік: 18, III. рік: 22, IV. рік: 17. — б) в школї вправ (руск.) I. кл.: 10, II. кл.: 19, III. кл.: 20, IV.: 15.

— **Ц. к. Дирекция зелїзниць державних** у Львові оповіщує, що з днем 15. вересня с. р. входить в житє новий розклад їзди на шляху Чернівцї-Новоселиця ц. к. австр. зелїзниць держ. — Новий розклад їзди оповіщено афішами.

— **Нова привичка.** Між панями модного сьвіта в Парижі та Льондонї ширить ся щораз більше навичка пити перфуму, що веде за собою не меньше шкідливі наслїдки як і морфінїзм. Панї, що піддають ся сїй привичцї доходять з часом до найвисшого степеня рознервованя що рівняєть ся майже зі шалом. Відвикнути від питя перфум також так само трудно, як від морфіни, треба на се довгого та систематичного лїченя та й то не все доводить на ново до путнїх наслїдків.

— **Боротьба проти сухотам** загоріла в цїлій Европі: В околицї Неаполю жертвувала княжна Равашері на дім здоровля для сухітників гарну свою віллю »Філянґері«, що має мати всї умови доброго приюту для хорих на сухоти. Під Будапештом має станути також великий заклад для хорих на сухоти: місто жертвує засаджений лїсом ґрунт, водопроводи та каналїзацию. Мадяри мають вже один такий заклад побудований коштом будапештеньскої каси хорих.

— **Тоасти цїсаря Вільгельма.** Нїмецка праса обговорює широко тоасти проголошені цїсарем Вільгельмом у Штутґардї та Штрасбурзї. В Штутґардї відповів цїсар Вільгельм на тоаст віртемберского короля, що »монархи на чолї держави є одинокою підпорою для тронів та вівтарів, релїґії та добрих обичаїв при кінци XIX. віку«. Сї слова стоять у звязи із сим, що цїсар сказав у Штрасбурзї. Звертаючи ся до духовеньства сказав: »В нинїшних неспокійних часах, в хвилї коли безвірє ширить ся по краю, найлїпшою захороною для церкви є — цїсарска рука та герб нїмецкого цїсарства«. Після деяких дневників один і другий тоаст є відповідию на деякі манїфестацнї віча нїмецких католиків у Нїсї, »де кардинал Копп впевняв, що папа є найсильнїйшим зі всїх пануючих князїв«. Католицка праса реаґує на сей штрасбурский тоаст, а »Germania« та »Köln. Volksztg.« впевняють, що католицка церков не шукала нїколи в цїсарскій руцї та гербі одинокої своєї захорони. »Germania« жадає при сїй нагодї знесеня закона про прогнанє єзуїтів з Нїмеччини.

— **Сьпіваючі камінї.** Статуа Маммона, як се звісно з історії, видавала зі себе гармонїйні звуки, коли була осьвітлена промінями сонця. Один з фараонів виставив її, аби увіковічнити память своєго панованя на пустинї. У 27. роцї перед початком нашої ери злетїла по причинї землетрясеня горішня частина велитньої статуї на пісок. Пока ало ся що статуа була виконана з каміня зложеного з металїчних частий та кришталів, або т. зв. фоноліту, знаного добре Хинезцям а потім Египтиянам та Грекам. У ночі всисає камінь у себе вогкість, що перемінювала ся під впливом перших промінїв жаркого сонця у пару та викликувала у нутрі велитня дрож голосу, наслїдком якої відзивали ся у камінї гармонїйні акорди у певних відступах часу. І иньші ще твори штуки мали подібну власність. Фоноліти, або звучачі камінї є се рід вульканїчних скал, що складають ся з фельдштату та кременя. Дивний їхнїй склад справляє дуже витворови музикальних спосібностий. Є у них богато ямок та рурок, що складають ся майже у орґани. У сих рурках громадить ся вогкість, що перемінюєть ся під впливом тепла у пару та викликує гармонїйні звуки, щось в родї свисту льокомотиви. В деяких околицях називають сеї камінї »єнчачими« бо їхнї звуки є правдоподібні до сику, який витворяєть ся при вареню води. Сьпіваючі камінї є дуже рідкі, подибати їх можна найчастїйше у полудневих краях, де розпалені жарким сонцем видають дивні звуки, дуже подібні до одноманїтнього шалю. Найбільше є їх у Корделїєрах в Америцї. В Европі є вони в Овернїї, та у берненьских Альпах, на шпилях деяких скал. В кінци можна би їх найти також в ческих горах та у Нїмеччинї.

— **Чи місяць та зьвізди ґріють?** Сею справою займали ся від давних часів учені та дійшли до неґативних вислїдків. Місяць пересилає нам лише промінне тепло і то в незамітнім степени. Меньше-більше можна порівнати тепло місяця до тепла сьвічки, що стоїть на 5 метрів. Иньші тїла пересилають ще меньше сьвітла, так що признано неможливим обчислити єго ступінь. Помимо неудачних дотеперішних проб американьский учений робив дослїди з дуже чутким падіометром та дістав користні наслїдки. Про те який чуткий є сей прилад сьвідчить ось хочби і те, що доказав він теоретично тепло сьвічки на 24 кільометри. Таким чином обчислив сей учений, що зьвізда Арктур дає тілько тепла, кілько сьвічка на віддаленє 9 кільометрів, а зьвізда Веґа тілько, що сьвічка на віддаленє 20 кільометрів. Є се розуміє ся незамітне чоловіком тепло.

Телеґрами.

Віденъ, 14. вересня. Цїсар приняв вчера на окремій авдиєнциї мінїстра товговлї бр. Діпавлього. Потім приняв цїсар на авдиєнциї президента посольскої палати дра Фукса.

Віденъ, 14. вересня. Конференциї провідників клюбів скликано на 22. с. м.

Ізар, 14. вересня. Гірські ріки в горішній Баварії прибувають. Дощ паде без перерви.

Монахіюм, 14. вересня. По причинї дощів зелїзнича комунїкация перэрветь ся на кілька днїв. Міський заклад для витворюваня електричности затоплений, тому мешканцї мусять обходити ся без електричного осьвітленя.

Долїшня-Тужля (Босня), 14. вересня. Вчера відбуло ся тут сьвяточне відкритє нової висшої ґімназиї.

МАЛИЙ ФЕЙЛЄТОН.

Омелько Цуциня.

Оповіданє

Олександра Катренка.

(1897 р.).

(Далї).

— Степане Михайловичу! Постривай трохи. Бач і забув! Сиди-ж завтра цїлий день дома, не виходь нїкуди, а у вечері я за тобою заїду, та вкупі і удамо ся до потягу. Ну, тепер все. Та слухай! Не забудь, гляди, Господеві помолити ся, попрохати в Його, щоб все було добре і гаразд.

— Ну! — обернув ся Омелян Іванович до Афоньчікова, як Степан Михайлович вже вийшов.

— Тепер все дїло цїлкома в шапцї!

Він похлопав Афоньчікова по спинї.

— Викрутимо ся! Почінемо ся!

— Та я усе таки чогось бою ся за цього твого, бо він такий же лякливий!

— Е! про те не бій ся! От такі то саме у такому дїлї і потрібні. Це все однаково, як на війнї. Адже-ж я служив у войовничій службі, то й знаю. Знаєш там як? Може ти покладаєш, що на війнї хоробрі навсправжки хоробрими бувають? Таак! Так оттакі страхополохи, то неодмінно виходють що найхоробрійшими. Справедливо сьміливий, то він і розумний; він поки що до чого ще і міркувати візметь ся об тому, та об сьому, страполкх от такий від переляку свого великого митьтю одуріє, та і почне божевільно кидати ся, не знаючі й сам куди. Хто нє попадеть ся єму на єго дорозї він того лупе, вбиває, трощить і все з переляку-ж. Така, брате, чудасія з ними на війнї, що поспитай опісля такого де він був і що робив, то він нїчого і не знає. От так саме й оцей наш, він з переляку так нам обробе все дїло, що побачиш, що ще й ось як. Ну, та годї вже про те! Аж обридло вже, надокучило. Тепер би, як би по чарцї. Чи не поїхати-б нам до гостювальнї якої небудь? Та там відпочити трохи від трудів нашик праведних? Га?

— То й поїдемо!

— Так не забудь же, дивись, оповістити того свого прикощика, щоб він нас ждав і все-б налагодив. Адже бензина у єго там є?

— Ще з тиждень тому пів пуда я єму туди одїслав. Окрім же того все, як ти казав, зроблено: біля крамарнї, з боку повітка соснова збудувана і стружки в нїй під стінку крамарнї підгорнуті.

— А знаєж він, що бензину треба у ті стружки, як ми збалакували ся з тобою, закопати?

— А як же! Я єму приказав. Здаєсь ся-ж все?

— Коли так то все. Тепер дїло мого Степана Михайловича облити ті стружки, та запалити, та й край.

— Еге-ж.

— Оборудуємо за первий сорт!

Сказав Омельян Іванович, вже виходячи з дверий на вулицю.

— Гей! Звощик! Подавай!

І вони по містовій мостовій поторохкотїли відпочивати, як Омельян Іванович сказав, від трудів своїх праведних, над чаркою веселою до гастовальнї людної.

XII.

Робота і здобуток.

Другого дня над вечір двоє панків, нїкому у Лозинцях незнанних, незнаємих, вийшли з зелїзничого будинку і тихенько, пішки попрямували у село. Увійшовши туди, вони пішли прямісїнько до торгу, та і побрали ся там до крамницї Афоньчікова. Не доходючі її трохе, вони спинили ся, порадили ся, пошіпотїли ся об чомусь межи собою, та і розійшли ся. Один з них пішов сьміливо у саму крамницю, другий же походив, походив трохе туди і сюди і немов ненарокам завернув ся у новісїньку повітку, яка тільке що була прибудована до крамницї з глухого єї боку. Той, що увійшов був у крамницю тільке і всього, що купив він собі там дешевеньку хусточку за гривеника, та зараз же і вийшов відтіля. Купуючи там ту хусточку, він виразно переглянув ся з керувавшим тією крамницею старшім прикащикам Афоньчікова, та й годї. Покинувши крамницю, він однаково, як і первий, немов ненарокам опинив ся те-ж у тій повітцї. Той первий, що там вже був, проказав тільке що увійшовшому швидкомовно:

— Ото-ж, Степане Михайловичу, так як опівночі часу прокрадеш ся сюди, налапаєш шклянку от у тих стружках з бензиною, вона там, я вже дивив ся, та й обільєм їх ним, а потім й підпалеш сїрничком, та тодї вже і гайда, гайда на найблизчій потяг, та й у Харків. Поки-ж що, то ти проходжуй ся от там де небудь, за селом або що. Я-ж ще встигну до потягу на хвилинку зайти до старшого прикащика. Він бачив тебе?

— Бачив і виразно, що втямив хто я й чого.

— Ну, то певне, що він вже пішов до дому і дожідаєть ся мене. Я скажу єму, щоб він замкнув крамарню, що найранїйше, головне-ж, щоб як небудь підпоїв би нїчного вартовника. Прощай же! Роби-ж, спасибі тобі, дивись, як слїд, та до ладу і що найголовнїйше сьміливо, нїчого не боячі ся.

І вони один по одному, накинувши повітку розійшли ся на різні боки.

(Далї буде).

Розклад поїздів зелїзничих обовязуючий від І-го мая 1899.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-европейского).

Поїзд посп.	Поїзд особ.	до Львова (приходить о годині)
	6·10	з Чернівцїв (Іцкан, Галацу), Станиславова
	6·50	з Брухович, від 7. мая до 10. вер. включно
	7·10	з Зимної-води » » »
	7·40	з Янова
	7·55	з Лавочного (Пешту) Калуша, Стрия
	7·44	з Тернополя, Бродів на дв. Підзамче
	8·05	» » на дв. головний
	8·15	з Сокаля, Рави рускої
1·30	9·00	з Кракова, Відня, Варшави, Пешту ч. Пер.
	11·15	з Ярослава і Любачова
1·50	11·55	з Іцкан, Черніцїв і Станиславова
	1·01	з Янова
	1·40	зі Сколього, Стрия, а з Лавочного тільки від 7. вер. до 15. пад. включно
2·20	5·15	з Підволочиск (Київа) Бродів на дв. Підз.
2·35	5·40	» » » на дв. голов.
	5·55	з Сокаля, Белзця і Любачова
Ніч		
8·45	6·10	з Кракова (Відня) Самбора, Хирова
	6·20	з Іцкан, Сучави
		з Янова від 1. до 31. мая і від 16. до 30. вересня щоденно, а від 1. червня до 15. вересня тільки в неділї і сьвята
	7·58	з Брухович від 7. мая до 30. червня і від 16. серпня до 10. вересня вкл. щоденно
	8·15	з Брухович від 1. липня до 15. вересня щод.
	8·14	з Янова тільки від 1. черв. до 15. вер. вкл.
	9·21	з Кракова (Відня, Берлина), Сянока, Пешту
	9·55	з Чернівцїв, Іцкан (Букарешту), Сучави
12·30	10·10	з Підволочиск (Київа), Бродів на дв. Підз.
	10·08	» » » на дв. голов.
	10·25	з Лавочного (Пешту) Хирова
	10·30	зі Сколього, Калуша
	12·10	з Підволочиск на дворець Підзамче
	3·05	» на дворець головний
	3·30	з Кракова (Відня), Самбора, Сянока
2·16	6·00	

Поїзд посп.	Поїзд особ.	зі Львова (відходить о годині)
	6·20	до Лавочного (Мункача, Пешту) Борислава
1·55	6·15	до Підволочиск (Київа) Бродів дв. головний
2·08	6·30	» » » дв. Підзамче
2·45	6·30	до Іцкан (Галацу, Ясс, Букарешту) Сучави
8·30	8·45	до Кракова (Відня, Варшави), Стружа
	9·10	до Сколього, до Лавочного (1. лип. до 12. вер.)
	9·25	до Янова
	9·35	до Підволочиск, Бродів, Гусятина дв. Підз.
	9·53	» » » дв. гол.
	10·10	до Белзця, Рави рускої, Сокаля і Любачова
	12·50	до Янова від 1. липня до 15. вересня вкл. тільки в неділї і сьвята
	2·15	до Брухович тільки від 1. липня до 10. вересня включно в неділї і сьвята
	9·45	до Іцкан (Ясс, Букарешту)
2·55	—	до Кракова (Відня) Хабівки ч. Ряшів
	3·05	до Стрия, Сколього від 1. мая до 30. вер.
	3·15	до Янова від 1. мая до 30. вересня вкл.
	3·20	до Зимної води тільки від 7. мая до 10. вер.
	3·26	до Брухович » » » »
	5·25	до Ярослава
Ніч		
	6·21	до Іцкан, Радовець, Кімполюнґа, Сучави
12·50	6·40	до Кракова (Відня) від 1. черв. до 15, вер.
	6·50	до Янова від 1. чер. до 15. вер. т. в дні б.
	7·00	до Лавочного (Мункача, Пешту) Калуша
	7·10	до Сокаля і Рави рускої
	7·20	до Тернополя дворець головний
	7·42	» дворець Підзамче
	7·47	до Янова від 1. жовтня до 30. мая 1900
	8·35	» » » 1. до 31. мая і 16. до 30. ж. щод.
	9·10	» » » 1. чер. до 30. жов. в нед. і сьв.
2·36	10·40	до Іцкан (Ясс, Галацу), Сучави
	10·50	до Кракова (Відня, Варшави), Сянока
	11·10	до Підволочиск, Бродів дв. головний
	11·32	» » дв. Підзамче
	4·10	до Кракова (Відня, Берлина)
	5.50	до Брухович від 7. мая до 10. вересня

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 мінут рано.

Час середно-европейский різнить ся від часу львівского о 36 мінут, а іменно 12 год. часу середно-европейского = 12 год. 36 мін. часу львівского. — Бюро інформацийне ц. к. зелїзниць держ. (Львів, ул. Красїцких ч. 5) удїляє пояснень в справахзе лїзничих, продає білети всякого рода і розклади їзди.

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

Банку Гіпотечного

2 купує і продає

всякі

папери цїнні

і МОНЕТИ

по найдешевшім курсї деннім не числячи нїякої провізиї.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНЄСТЕРЪ"

перше і одиноке руске Товариство асекурацийне, **припоручене** Всч. Духовеньству і всїм вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариятам** всїх **трех** епархій, обезпечає будинки, урядженє домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зернї і соломі, сїно в стогах і будинках **против шкід огневих.**

Стан фондів ґваранцийних з днем 31-го грудня 1898 **виносить:**

Фонд резервовий	96.775 зр. 05 кр.	206.880 зр. 57 кр.
Резерва премій	64.263 „ 12 „	
Фонд основний	45.000 „ — „	
Резерва специяльна	842 „ 40 „	

Тарифи »Днєстра« дуже умірковані. услівя обезпечень користні, а шкоди лїквідують ся безпроволочно. До кінця 1898 року виносили виплачені **шкоди** 527.780 зр. 67 кр. **Полїси »Днєстра«** приймає **Банк краєвий при пожичках** гіпотечних.

На житє можна обезпечатись **через »Днєстеръ« в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові**, котре дає найкористнїйші услівя, представляє своїми фондами найбільшу ґваранцию і видає полїси і квіти в рускім язицї.

Товариство взаїмного кредиту »Днєстеръ«, стоваришенє з обмеженою порукою, удїляє **пожички** *за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адмінїстрацийні* за інтабуляцию або порукою двох відповідних ручителїв, до сплати в ратах на 3 до 10 лїт і приймає вкладки до опроцентованя від **членів і третих осіб** по **4%**. Удїл членьский виносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і пожичку дістати може тільки член обезпечений в »Днєстрѣ«. Інформациї удїляє Дирекция листовно.

Зголошеня о удїленє аґенций в окрестностях **де нема** близько аґентів »Днєстра«, **приймає ся.**

Інформациї і посередництво до заключеня **обезпечень житєвих** в найкористнїйших комбінациях.

Пожички для членів Тов. взаїмн. обезп. і взаїмн. кред. »Днєстеръ на 5½% і 1% додатку на кошта адм.

Львів, ринок ч. 10. (дім »Просьвіти«).

ЛЕВ ЛОПАТИНЬСКИЙ.

ДО БРАЗИЛІЇ
Драма з галицкого еміґрацийного руху в 4. актах.
Цїна книжки брошурованої 35 кр.

СВЕКРУХА
комедия в 3. актах з сїльского житя.
Цїна книжки брошурованої 30 кр.

БЕАТА і ГАЛЬШКА
історична траґедиє в 5. актах — з другої половини XVI. віку.
Цїна книжки брошурованої 40 кр.

Конкурс на мужа
шутка в 5. актах з міского побуту.
Цїна книжки брошурованої 35 кр.

ЯБЛОЧНИКАР
комедия в І. актї опрацьована після нїмецкого.
Цїна книжки брошурованої 15 кр.

Сольо-терно
оповіданє з льотерийних пригод.
Цїна книжки 15 кр.

На почтову пересилку 5 кр.

У Львові набути можна в Ставропигійскій книгарнї.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупнї:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. loco фабрика.

Вино

в бочках о 135 лїтрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку loco місце продукциї.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посилках почт. в цїнї по: зр. 9·20, 10·20, 10·70, 11·20, а специяльність по 12·20 франко **ВИНО** в 5 кіл. барилках по зр. 3·—, 3·70, 4·10, 4·90 франко. — Иньші товари по умірених цїнах. 78—?

Галицкий

КРЕДИТОВИЙ БАНК

принимає вкладки на

КНИЖОЧКИ

і опроцентовує їх по

4½% на рік.

Видає і відповідає за редакцию: **Лев Лопатиньский.**

З друкарнї В. А. Шийковского.